

Jelena Obradović*

KAMATNA POLITIKA BANAKA U FUNKCIJI PLASMANA KREDITA (SA PRIMEROM ERSTE BANKE A.D. NOVI SAD)

***Sažetak:** U ovom radu pažnja je usmerena na kamatnu i kreditnu politiku banaka, na koji način zaposleni u bankama doprinose pravilnom sprovođenju ovih politika, na koji način Narodna banka Srbije, uz pomoć primene različitih kamatnih stopa, utiče na vršenje operacija na otvorenom tržištu, kao i očuvanje i jačanje stabilnosti u funkcionisanju celokupnog bankarskog sistema. Prepoznatljiva i efikasna kreditna politika je cilj svake uspešne banke. Formulisanje i dostizanje takve politike nije jednostavan zadatak. Ostvarivanju ovog zadatka doprinose brojni organi banke, u koje spadaju i kreditni i ALCO odbor. Obavljajući svoju funkciju, oni doprinose poboljšanju kvaliteta plasmana banke, smanjenju rizika, ali i unapređenju celokupnog poslovanja banke.*

***Ključne reči:** kamatna politika, kamatna stopa, kreditna politika, krediti.*

BANK INTEREST POLICY IN THE FUNCTION OF LENDING LOANS (WITH ERSTE BANK NOVI SAD AS AN EXCAMPLE)

***Abstract:** In this paper, attention is focused on the interest and credit policies of banks, and on the way employees in the banks contribute to the proper implementation of these policies, the way in which National Bank of Serbia, using different interest rates, affects the performance of open market operations, as well as preserving and enhancing stability of functioning of the entire banking system. Recognizable and effective credit policy is an objective of each successful bank. Formulating and achieving that policy is not an easy task. Many sections of the bank contribute to this task, which include Credit Committee and ALCO Committee. Performing their functions, they improve the quality of bank lending, reduce risk, and improve the entire business of the bank.*

***Key words:** interest policy, interest rate, credit policy, credit.*

UVOD

Banke u okviru širokog opsega svog poslovanja vrše koncentraciju i mobilizaciju novčanih sredstava za snabdevanje reprodukcionog procesa, radi ostvarenja funkcionisanja i razvoja ukupne privrede. Primenjujući odgovarajuću politiku prikupljanja slobodnih novčanih sredstava i politiku plasmana sredstava klijentima, banka doprinosi integralnosti novčanih tokova i prevazilaženju vremenskih, teritorijalnih i drugih ograničenja.

Bankarstvo i kredit imaju uticaja na sve ekonomske transakcije u privredi i na finansijsku sferu u celini. U razvijenim zemljama, kao i u zemljama u tranziciji, bankarstvo i kredit predstavljaju glavni oslonac finansijske i privredne strukture. Banka, prilikom prikupljanja sredstava na tržištu, utiče na usmeravanje i raspored novčane akumulacije i finansijske štednje, ponudu i tražnju finansijskih sredstava i njihovu alokaciju. Poslujući sa novčanim sredstvima banka utiče i na

---

* Jelena Obradović, saradnik u nastavi, Visoka poslovna škola strukovnih studija, Vladimira Perića Valtera 4, Novi Sad, Srbija, jelena.obradovic.vps@gmail.com.

ostvarenje ciljeva razvojne i ekonomske politike nacionalne privrede. Ona takođe učestvuje u finansijskim transakcijama domaće privrede i stanovništva, u poslovima sa inostranstvom, utiče na brzinu cirkulacije novčanih sredstava i njihov koeficijent obrta.

Uzimanje i odobravanje kredita, kao jedna od osnovnih funkcija banke, zahteva vođenje odgovarajuće kreditne politike. Za pozajmljene kredite stanovništvu i privredi banka naplaćuje odgovarajuću cenu u vidu kamatne stope, pa je zbog toga i vođenje kamatne politike bitno za svaku banku u bankarskom sistemu. U savremenom svetu dolazi do sve veće ponude, ali i tražnje za bankarskim kreditima, zato je njihova cena činjenica koja je bitna, kako za korisnike kredita, tako i za banke koje te kredite nude i nastoje da ostvare što veću kamatnu maržu kao razliku između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa. Banke nude kredite po različitim uslovima, a na klijentima je da izaberu najbolje. Generalno posmatrano, kamatne stope na kredite u Srbiji su visoke.

Poslovanje banaka često sadrži rizik, u manjoj ili većoj meri, u zavisnosti od prirode posla koji se obavlja. U savremenim uslovima, koje karakterišu porast konkurencije i globalizacija u bankarskom poslovanju, sigurnost postaje jedan od osnovnih principa poslovanja banaka. Osim sigurnosti, profit je zahtev koji se postavlja kao cilj svakog bankarskog poslovanja. Značaj kamata, kao jednog od osnovnih instrumenata poslovne politike banaka, zahteva poznavanje svih činjenica vezanih za nju. Ona je deo bruto profita banke i uvek je manja od njega.

STRATEGIJA KREDITNE POLITIKE BANKE

Svaka banka u bankarskom sistemu poseduje određenu specifičnost po kojoj se razlikuje od ostalih banaka, ali isto tako postoji razlika između bankarskih tržišta na kojima posluju banke. Zbog toga svaka banka razvija svoju kreditnu politiku koja je usklađena sa njenom misijom, strategijom i zahtevima klijenata. Krediti su za svaku banku od velikog značaja, predstavljaju osnovni izvor kamatnih prihoda i utiču na profitabilnost banke. Menadžment banke definiše kreditnu politiku banke koja mora biti postavljena tako da omogući maksimalnu profitabilnost banke, formulisanje radnog okvira u okviru koga će se omogućiti obavljanje kreditnih poslova, kao i usklađenost sa ostalim politikama banke.

Strategija kreditne politike banke mora biti postavljena na način koji omogućuje što bolje pružanje kreditnih usluga, a da se pri tome ispoštuju svi principi bankarskog poslovanja (sigurnost, likvidnost i sl.). Kreditna politika mora najpre biti doneta u pisanoj formi, a nakon toga menadžer i njegovi saradnici vrše njenu pripremu za primenu u praksi. Kreditna politika se bavi brojnim pitanjima, u koje spadaju: veličina kreditnog portfolia, likvidnost portfolia, cena kredita, troškovi kredita, kreditni standardi, delegiranje ovlašćenja i dr.

Zaposleni su odgovorni za održavanje najviših standarda, pri čemu je neophodno:

- razumevanje i poštovanje kreditnih bankarskih procesa, politika, standarda, kao i zahteva vezanih za proizvode i usluge koje se nude;
- ostvarivanje produktivnosti i kvaliteta;
- obezbediti da se lični interesi ne sukobljavaju, niti utiču na odgovornosti i dužnosti zaposlenih;
- očuvati etičke standarde banke u svim aspektima poslovanja;
- delovati na način koji omogućava ostvarenje dugoročnih interesa banke, ali istovremeno podmiriti razumne potrebe svojih klijenata;
- poštovanje ostalih zaposlenih u banci;
- održavanje integriteta;
- prihvatanje različitih stavova, uzimanje u obzir različitih pogleda prilikom rešavanja problema, prihvatanje novih ideja kada postane očigledno da prethodna, postojeća uverenja više ne važe;
- držanje svih informacija vezanih za banku i klijente u tajnosti.

Direktor filijale i šef kreditnog odeljenja zauzimaju ključne pozicije kada je u pitanju kreditiranje u banci. Zaposleni koji se bave odobravanjem kredita odgovorni su za kreditne preporuke i prilikom obavljanja svojih dužnosti treba da procene da li je preporuka i odobravanje kredita prava stvar, kako za banku, tako i za dužnika. Preporuka ne znači da klijent veruje da uzima kredit bez rizika. Zapravo, cilj preporuke je da se klijent upozna sa kreditnim standardima, kao i politikom koja se primenjuje, da identifikuje kreditne rizike, koje banka nastoji da drži pod kontrolom. Zaposleni koji se bave poslovima vezanim za kredite su odgovorni za preuzimanje neophodne akcije u slučaju da uoče bilo kakve nepravilnosti i nedostatke kod zaposlenih, kao i u sistemu. To obuhvata probleme vezane za pitanja koja utiču ili mogu uticati na kreditnu odluku, čak i ako zaposleni koji se bavi odrađenim problemom nije direktno uključen u proces odlučivanja. Zaposleni koji se bave kreditnim poslovima dužni su da u potpunosti saraduju i sa internim i sa eksternim revizorima.

Kreditna politika banke mora biti usklađena sa kreditnom strategijom. Za razvoj kreditne politike veoma je bitan i razvoj odgovarajućeg stručnog kadra. Stručni kadar je zadužen za obezbeđenje zadovoljavajućeg nivoa kreditnog portfolia, upravljanje rizicima rasta kredita, kao i rizicima koji se javljaju u specifičnim situacijama. Visoka stopa rasta kredita može da dovede do toga da opadne kvalitet kredita koje banka odobrava. Ni za jednu banku nije dobro da „prepisuje“ kreditnu politiku od drugih banaka na tržištu. Njena kreditna politika mora biti jasna, nedvosmislena, usklađena sa svim zahtevima poslovanja, i treba da omogući banci formulisanje sopstvenog stila koji će joj omogućiti prepoznavanje na tržištu. Kreditnom politikom u banci se određuju maksimalna veličina kreditnog portfolia, vrste kredita, kreditni limit u kreditnom portfoliu i sl.

POLITIKA PLASMANA BANKE

U dosadašnjoj privrednoj praksi naših banaka krediti su bili zastupljeni kao najčešći oblik plasmana. Osim u obliku kredita, plasmani banke se mogu javiti i u drugim oblicima (novac, hartije od vrednosti, garancije itd.). Krediti vremenom delimično ustupaju svoje mesto i ostalim oblicima plasmana. U okviru politike plasmana banke značajnu ulogu igra odobravanje investicionih kredita. Ovi krediti se odobravaju za ostvarenje investicionih projekata kod kojih je od ključnog značaja sagledati isplativost.

Politika plasmana banke treba da obuhvati:

- razradu srednjoročnih planova i godišnjih programa, s jedne strane po sektorima, po nameni i vrstama ulaganja i s druge strane po obimu, strukturi i načinu finansiranja (u delovima koji se odnose na politiku plasmana);
- način finansiranja investicionog objekta i dokaz o obezbeđenju sredstava za njegovo finansiranje;
- metode ocene efikasnosti ulaganja u investicioni program;
- kriterijume odobravanja kredita;
- dinamiku korišćenja investicionog kredita (rokove, transe povlačenja kredita);
- izvore sredstava i uslove odobravanja kredita za stambeno-komunalnu izgradnju;
- uslove i kriterijume za odobravanje kratkoročnih i dugoročnih kredita za obrtna sredstva;
- politiku kreditiranja sektora (privrede i stanovništva) i privrednih grana u delu obrtnih sredstava;
- politiku i uslove kreditiranja sektora i privrednih grana selektivne namene, koji proizilaze po osnovu globalnog državnog planiranja;
- politiku i uslove kreditiranja sektora stanovništva i sl. (Vunjak, Kovačević, 2006: 156).

Kreditni imaju široku primenu. Banka mora imati detaljan uvid u svrhu u koju se njen plasman odobrava, u cilju procene rizika. Ona donosi finansijske odluke, i u tom procesu nastoji da zadovolji

i sebe i svoje klijente. Krediti obezbeđuju likvidnost i finansijska su podrška privrednom rastu i razvoju.

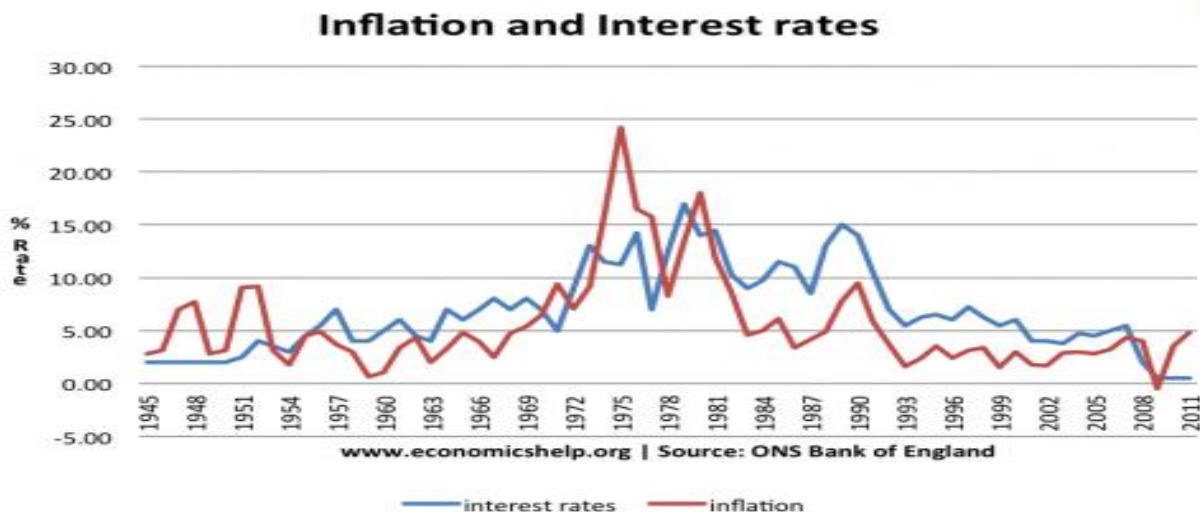
Krediti banke treba da obezbede:

- podršku proširivanju proizvodnih kapaciteta preduzeća;
- korišćenje domaćih inputa;
- stvaranje mogućnosti za izvoz i korišćenje deviza;
- podršku razvoju privatnog sektora;
- podršku rastu i razvoju pojedinih preduzeća;
- mogućnost rasta zaposlenosti;
- smanjenje zavisnosti od uvoza;
- poštovanje instrukcija centralne banke i sprovođenje odredaba lokalnih i nacionalnih zakona.

STRATEGIJA KAMATNE POLITIKE BANKE

Prilikom određivanja strategije kamatne politike neophodno je voditi računa o brojnim činjenicama. Pre svega neophodno je voditi računa o kreditnim fondovima, preferenciji likvidnosti i inflacionim očekivanjima. Za svaku banku je bitno da joj se vrati kredit uz pripadajuće troškove kreditiranja. Kamatna stopa je jedan od najbitnijih elemenata ugovora o kreditu. Kamatne stope se mogu javiti kao jedan od činilaca za eliminisanje ili smanjenje moralnog hazarda. One u svojoj strategiji nastoje da ispune brojne ciljeve, među koje spadaju: upotreba novčanog kapitala, preraspodela sredstava koja se nalaze na raspolaganju, koncentracije sredstava, stimulisanja i ekonomska kontrola. Stopa inflacije značajno utiče na nivo kamatnih stopa – ukoliko nastupi porast stope inflacije kamatna stopa raste i obrnuto, pri čemu inflacija utiče na učešće realne u nominalnoj kamatnoj stopi.

Grafikon 1. Inflacija i kamatna stopa Engleske u periodu od 1945. do 2011. godine

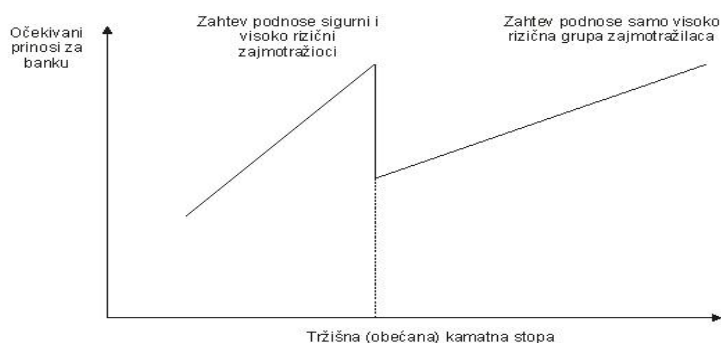
Izvor: ONS Bank of England.

Na osnovu grafikona možemo uočiti kretanje i odnos između kamatne stope i stope inflacije na primeru Engleske, u period od 1945. do 2011. godine. Njihova kretanja se ostvaruju uglavnom u istom smeru, ali ne u identičnim vrednostima. Najviši nivo inflacije zabeležen je 1975. godine, dok su značajnija povećanja kamatne stope zabeležena u periodima od 1978. do 1981. i 1988. do 1990. U prvoj polovini 2012. godine u Engleskoj se dogodio značajniji pad inflacije, pri čemu je inflacija bila najniža još od februara 2010. godine. Kamatna stopa u toku 2012. godine iznosi 0,5%.

Nominalna kamatna stopa i očekivana stopa inflacije utiču na formiranje realne kamatne stope. Stopa inflacije je veličina koja se predviđa i nju nije jednostavno odrediti na osnovu kretanja iz prošlosti. Kamatna stopa ima značajnu ulogu u procesu zaštite realne vrednosti plasmana u uslovima inflacije. Pored kamatne stope i inflaciona premija se koristi u iste svrhe.

Između očekivanog prinosa banke i tražene kamatne stope postoji međuzavisnost. Svako ulaganje nosi sa sobom određeni nivo rizika. Taj rizik je jedan od brojnih faktora koji utiču na očekivanu kamatnu stopu. Viši nivo rizika proizilazi iz višeg nivoa kamatnih stopa. Sa sve većim porastom visine kamatne stope, na bankarskom tržištu su sve više zastupljeni visokorizični korisnici kredita, što vremenom dovodi do pojave efekta negativne selekcije. Visina kamatne stope i visina rizika su direktno povezane.

Grafikon 2. Prinosi i tržište kamatne stope

Izvor: Đukić, Bjelica, Ristić, 2001: 166.

Na grafikonu možemo uočiti međuzavisnost između tržišne kamatne stope i očekivanog prinosa za banku. Veće kamatne stope povlače veći rizik. Oprezniji korisnici teže sigurnosti i oni preferiraju kredite sa nižim kamatnim stopama, dok oni koji su skloniji riziku daju prednost kreditima sa višim kamatnim stopama. Što su kamatne stope više, to su prinosi za banku viši.

ULOGA KREDITNOG ODBORA I ALCO ODBORA U KREDITNOJ POLITICI BANAKA

Pored upravljanja ostalim rizicima, upravljanje rizikom likvidnosti je od ogromnog značaja za svaku banku. Svaka banka treba, pored ostalih dužnosti, da odgovori svim dospelim obavezama, čak i u uslovima nepovoljnih kretanja, kako u samoj banci, tako i na tržištu na kome ona nastupa. Likvidna aktiva je spas za banku u uslovima ovih negativnih promena jer ona treba da omogući banci izmirivanje obaveza. Upravni odbor, izvršni odbor i odbor upravljanja aktivom i pasivom banke (ALCO odbor) dužni su da u potpunosti sagledaju rizik likvidnosti koji je preuzet od strane banke.

ALCO odbor ima zadatak da sagleda odnos između imovine (odobrenih kredita) i obaveza (prikupljenih depozita) banke, kreira finansijske proizvode, brine o adekvatnosti kapitala. Ovaj odbor pre svega prati izloženost banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki. Zadatak ALCO odbora je i da predlaže mere upravljanja ovim rizikom. U okviru upravljanja rizikom likvidnosti, banka se usmerava na sledeće: standarde poslovanja u vezi sa rizikom likvidnosti (politike, procedure i resurse za upravljanje rizicima), formiranje zaliha likvidne aktive, upravljanje pristupom izvorima finansiranja, plan poslovanja u slučaju nastanka negativnih događaja, utvrđivanje limita za rizik likvidnosti i sl.

Kreditni odbor u banci ima brojna zaduženja, a neka od njih su: donošenje odluke o odobravanju plasmana, na osnovu zakona i internih akata banke; ocenjivanje loših plasmana; analiziranje kreditnih, kamatnih i deviznih rizika kojima je banka izložena; podnošenje mesečnih izveštaja odboru direktora o obimu odobrenih kredita, prosečnoj kamatnoj stopi na odobrene kredite, ročnoj usklađenosti plasmana i izvora; analiziranje, davanje, korišćenje i vraćanje plasmana banke i sl.

Jedna od njegovih najznačajnijih funkcija jeste da razvija stabilan i profitabilan portfolio kredita i rizičnih plasmana. Od efikasnog i pravilnog rada kreditnog odbora zavisi uspešno poslovanje banke i realizacija njenih kreditnih funkcija. Kreditni odbor ima ogromnu ulogu u usmeravanju kreditnih plasmana u ekonomski opravdane projekte. Na taj način on deluje u skladu sa interesima vlasnika banke, dužnika, deponenata, ali i cele zemlje, jer doprinosi usmeravanju ekonomske aktivnosti i razvoju jedne zemlje. Sredstvo za kvalitetno upravljanje kreditnim rizikom banke predstavlja kreditno pokriće, odnosno obezbeđenje plasmana. Adekvatno obezbeđenje kredita ključ je za svođenje kreditnog rizika na prihvatljiv nivo.

KAMATNE STOPE NARODNE BANKE SRBIJE

Tabela 1. Najvažnije kamatne stope Narodne banke Srbije

NAZIV	KAMATNA STOPA NA GODIŠNJEM NIVOU
Eskontna stopa	10,95%
Kamatna stopa na obaveznu rezervu	2,50%
KAMATNE STOPE NA NOVČANOM TRŽIŠTU	
Referentna kamatna stopa	10,95%
Kamatna stopa na depozitne olakšice	8,45% (refer. stopa -2,5 p.p.)
Kamatna stopa na kreditne olakšice (kredit za likvidnost – O\N overnight pozajmice)	13,45% (refer. stopa +2,5 p.p.)
<i>Napomena: na kredit za likvidnost korišćen i vraćen istog radnog dana ne plaća se kamata.</i>	

Izvor: www.nbs.rs.

Na osnovu tabele se može uočiti da eskontna stopa iznosi 10,95%, a kamatna stopa na obaveznu rezervu 2,50%. Monetarni odbor Narodne banke Srbije određuje referentnu kamatnu stopu, koja je polazna kamatna stopa i ona iznosi 10,95%. Kamatna stopa na depozitne olakšice je za 2,5 procentnih poena niža, a kamatna stopa na kreditne olakšice za 2,5 procentnih poena viša od referentne kamatne stope.

Grafikon 3. Kretanje koridora kamatnih stopa Narodne banke Srbije

Izvor: www.nbs.rs.

U sprovođenju monetarne politike Narodna banka Srbije polazi pre svega od referentne kamatne stope. Pre nego što povuče bilo koji potez, neophodno je da utvrdi ovu kamatnu stopu, jer se ona smatra osnovnom, polaznom i signalizirajućom. Na osnovu nje se utvrđuju ostale kamatne stope na novčanom tržištu. Kretanje koridora kamatnih stopa (što je prikazano na Grafikonu 3), određuje se na osnovu visine referentne kamatne stope. Najvišu kamatnu stopu predstavlja kamatna stopa na kreditne olakšice, a kamatna stopa na depozitne olakšice je najniža. Ukoliko Narodna banka Srbije donosi odluku o porastu referentne kamatne stope, ona zapravo želi da postigne pad inflacije u narednom vremenskom periodu.

PRIMER KREDITNE POLITIKE POSLOVNE BANKE (ERSTE BANKA A.D. NOVI SAD)

Na osnovu Tabele broj 2 možemo uočiti da su kamatne stope kod Erste banke a.d. Novi Sad najviše kod namenskog kredita za refinansiranje sa val. klauzulom – EUR gde nominalna kamatna stopa iznosi 24%, a efektivna kamatna stopa 24,9% na rok do 24 meseca. Jedna od najnižih kamatnih stopa se javlja kod stambenih kredita sa osiguranjem kod Nacionalne korporacije za osiguranje stambenih kredita u EUR, gde nominalna kamatna stopa iznosi 6,80%. Nominalna kamatna stopa se utvrđuje cenovnim pravilnikom u sklopu kataloga proizvoda. Banka je, u skladu sa propisima Centralne banke, obavezna da na jedinstven način obračunava i objavljuje kamate i druge troškove bankarskih usluga. U skladu sa ovim, banka obračunava efektivnu kamatnu stopu. Efektivna kamata stopa pomaže klijentima u upoređivanju stvarne cene kredita/depozita između različitih ponuđenih proizvoda banaka. Efektivna kamatna stopa je dekurzivna i obračunava se na godišnjem nivou.

Kompozitna nominalna kamatna stopa Erste banke a.d. Novi Sad sastoji se iz dva elementa: referentne kamatne stope i margine. U slučaju da na tržištu dođe do značajnijih promena, banka se oslanja na ugovorenu klauzulu o promenljivosti jedinstvene kamatne stope ili margine, koje je prethodno ugovorila sa pravnim ili mikro licima. U skladu sa promenama, kamatne stope koriguje naviše ili naniže. Promene koje dovode do ovog slučaja i značajnih izmena na tržištu su: promene zakonskih propisa Narodne banke Srbije, promena trenda ponude konkurencije, promena cena izvora sredstava iz kojih se finansira banka koju određuje finansijer banke i sl.

Erste banka a.d. Novi Sad odobrava kratkoročne kredite na period do 12 meseci. Način vraćanja ovih kredita je: jednokratno, polugodišnje, kvartalno i mesečno. U kratkoročne kredite koje odobrava mikro preduzećima i preduzetnicima spadaju sledeći krediti:

- krediti za likvidnost,
- krediti za izvozne poslove i pripremu izvoza,
- okvirni krediti po poslovnom računu,
- revolving krediti,
- krediti za obrtna sredstva,
- krediti pokriveni 100% novčanim depozitom/zalogom komisionih plasmana / zalogom vrednosnih papira,
- kratkoročni višenamenski limiti i sl.

U kratkoročne kredite koje Erste banka a.d. Novi Sad odobrava stanovništvu spadaju:

- gotovinski krediti,
- potrošački krediti,
- turistički krediti,
- auto-krediti,

- stambeni krediti i sl.

Maksimalni iznos dugoročnih kredita koje banka odobrava određen je u skladu sa kreditnom sposobnošću i bonitetom klijenta. U ove kredite Erste banke a.d. Novi Sad spadaju:

- investicioni krediti,
- hipotekarni krediti,
- krediti za trajna obrtna sredstva,
- namenski krediti za investicije u poljoprivredi,
- dugoročni kredit za obrtna sredstva i tekuću likvidnost bez obezbeđenja.

Tabela 2. Pregled kredita sa iskazanom EKS na dan 1. 8. 2008. godine

VRSTA KREDITA			IZNOS KREDITA	ROK		KAMATNA STOPA	
				MESECI		NOMINALN A	EKS
			EUR			%	%
GOTOVINSKI KREDITI	GOTOVINSKI KREDIT	KLIJENTI	min. 250	do 24		14,00	17,83
		NEKLIJENTI				15,00	18,98
	GOTOVINSKI KREDIT	100% DEPOZITA	500–100.000	do 24		6,50	8,75
	GOTOVINSKI KREDIT	HIPOTEKAR NI	10.000– 50.000	do 24		13,00	16,58
	GOTOVINSKI KREDIT	NA BAZI OBVEZNICA	500–100.000	do 24		12,00	13,15
DINARSKI GOTOVINSKI KREDIT		KLIJENTI	min. 20.000*	do 24		18,00	20,38
		NEKLIJENTI				20,00	22,45
NAMENSKI KREDIT ZA REFINANSIRANJE SA VAL. KLAUZULOM – EUR			min. 250	preostali rok		12,00	15,11
				do 24 meseca		12,00	12,90
				do 60 meseci		12,00	13,80
				do 84 meseca		12,00	14,39
NAMENSKI KREDIT ZA REFINANSIRANJE SA VAL. KLAUZULOM – CHF			min. 400**	preostali rok		10,00	12,29
				do 24 meseca		10,00	10,63
				do 60 meseca		10,00	11,30
				do 84 meseca		10,00	11,74
NAMENSKI KREDIT ZA REFINANSIRANJE SA VAL. KLAUZULOM – EUR (u slučaju nesticanja statusa klijenta po kreditima iz tačaka 1.3, a, b, c, d)			min. 250	preostali rok		15,00	19,43
				do 24 meseci		15,00	16,31
				do 60 meseci		15,00	17,69
				do 84 meseca		15,00	18,48
NAMENSKI KREDIT ZA REFINANSIRANJE SA VAL. KLAUZULOM – CHF (u slučaju nesticanja statusa klijenta po kreditima iz tačaka 1.3, a, b, c, d)			min. 400**	preostali rok		13,00	16,49
				do 24 meseca		13,00	14,00
				do 60 meseci		13,00	15,16
				do 84 meseca		13,00	15,75
NAMENSKI KREDIT ZA			min. 250	preostali rok		24,00	24,06

32 | KAMATNA POLITIKA BANAKA U FUNKCIJI PLASMANA KREDITA (SA PRIMEROM ERSTE BANKE A.D. NOVI SAD)

REFINANSIRANJE SA VAL. KLAUZULOM – EUR (u slučaju nepolaganja depozita po kreditima iz tačaka 1.3, a, b, c, d)			do 24 meseca	24,00	24,09	
			do 60 meseci	24,00	24,03	
			do 84 meseca	24,00	24,04	
NAMENSKI KREDIT ZA REFINANSIRANJE SA VAL. KLAUZULOM – EUR (u slučaju nepolaganja depozita po kreditima iz tačaka 1.3, a, b, c, d)		min. 400	preostali rok	20,00	20,01	
			do 24 meseca	20,00	20,09	
			do 60 meseci	20,00	20,05	
			do 84 meseca	20,00	20,01	
NAMENSKI DINARSKI KREDITI ZA REFINANSIRANJE		min. 20.000*	do 24 meseca	19,00	19,09	
			do 36 meseci	19,00	19,07	
NAMENSKI DINARSKI KREDITI ZA REFINANSIRANJE		min. 20.000*	do 24 meseca	20,00	20,01	
			do 36 meseci	20,00	20,07	
POTROŠAČKI KREDIT	KLIJENTI	200–600	6 do 36	13,50	15,05	
		preko 600	6 do 60		14,51	
	NEKLIJENTI	200–600	6 do 36	14,50	16,12	
		preko 600	6 do 60		15,56	
DINARSKI POTROŠAČKI KREDIT SA GREJS PERIODEM		min. 15.000*	KLIJENTI	6 do 36	18,00	19,69
			NEKLIJENTI	6 do 36	20,00	21,75
AUTO KREDIT (do 8.000 EUR)		min. 2.500–8.000	KLIJENTI	12 do 84	12,95	13,09
			NEKLIJENTI		13,95	14,93
AUTO KREDIT (uz obezbeđenje žiranta i/ili zaloga na vozilo uz kasko osiguranje)		min. 8.001–50.000	KLIJENTI	12 do 84	11,00	11,73
			NEKLIJENTI		12,00	12,75
DINARSKI AUTO KREDIT (do 640.000,00 RSD)		min. 200.000–640.000*	KLIJENTI	12 do 84	19,50	20,60
			NEKLIJENTI		20,50	21,62
DINARSKI AUTO KREDIT (uz obezbeđenje žiranta i/ili zaloga na vozilo uz kasko osiguranje)		min. 640.001–4.000.000*	KLIJENTI	12 do 84	17,50	18,35
			NEKLIJENTI		18,50	19,36
KUPOVINA I ADAPTACIJA POSLOVNOG PROSTORA		10.000–50.000	60 do 240	10,00	10,32	
STAMBENI KREDIT SA OSIGURANJEM KOD NACIONALNE KORPORACIJE ZA OSIGURANJE STAMBENIH KREDITA INDEKSIRAN U EUR		10.000–200.000	60 do 360	6,80	7,23% ako je $LTV \leq 70$, 7,34% ako je $70 \leq LTV \leq 80$, 7,29% ako je $80 \leq LTV \leq 90$	

* RSD

** CHF

ZAKLJUČAK

Održavanje likvidnosti i kontinuirano obavljanje procesa reprodukcije danas su gotovo nezamislivi bez mogućnosti uzimanja kredita. Finansiranje je veoma teško ostvariti samo na osnovu sopstvenih izvora. Svaka banka nastoji da u svom poslovanju ostvari što veću razliku između aktivne i pasivne kamatne stope da bi ostvarila što viši nivo profita. Kamatne stope kao cena kredita, jednako kao što je slučaj i sa cenama svih ostalih proizvoda, utiču na tražnju za kreditima. Kreditna i kamatna politika, pored ostalih ciljeva, treba da obezbede likvidnost, stabilnost i profitabilnost banaka, dok kredit doprinosi povećanju uposlenosti resursa, pokretanju proizvodnje, povećava tekuću likvidnost. Za kamatnu politiku uvek vezujemo određeni nivo rizika, koji uglavnom nastaje kao posledica mogućnosti da se kamatne stope ne kreću u skladu sa očekivanjima menadžmenta banke.

Kamatne stope na kredite u Srbiji su visoke. Nastojeći da obuzda inflaciju, Narodna banka Srbije sprovodi restriktivnu monetarnu politiku, pri čemu podiže nivo referentne kamatne stope, kao i stope obavezne rezerve. „Rizik zemlje“ doprinosi tome da je cena kapitala, koji „uplivava“ na naše tržište sa međunarodnog finansijskog tržišta visoka (viši rizik – viša cena). U postupku sprovođenja monetarne politike, Narodna banka Srbije prvo određuje referentnu kamatnu stopu, iz razloga što je ona osnovna stopa, odnosno „polazna stanica“.

LITERATURA

- [1] Ćirović, M. (2008). *Bankarstvo*. Beograd: Naučno društvo Srbije.
- [2] Đukić, Đ., Bjelica V., Ristić, Ž. (2004). *Bankarstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet Beograd.
- [3] Hadžić, M. (2009). *Bankarstvo*. Beograd: Univerzitet Singidunum.
- [4] Ostojić, S. (2008). *Osnovi monetarne ekonomije*. Beograd: Data status.
- [5] Rose, P., Hudgins, S. C. (2005). *Bankarski menadžment i finansijske usluge*. Beograd: Data status.
- [6] Vunjak, N., Kovačević, Lj. (2003). *Finansijsko tržište berze i brokeri: savremeni finansijski trendovi*. Bečej: Proleter; Subotica: Milen; Podgorica: Unireks.
- [7] Vunjak, N., Kovačević, Lj. (2006). *Bankarstvo: bankarski menadžment*. Bečej: Proleter; Subotica: Ekonomski fakultet.
- [8] Živković, A. (2008). *Bankarsko poslovanje i platni promet*. Beograd: Centar za izdavačku delatnost.
- [9] Fields, P., Fraser, D., Subrahmaniam, A. (2012). Board quality and the cost of debt capital: The case of bank loans. *Journal of Banking & Finance*, Vol. 36, Issue 5, pp. 1536–1547.
- [10] Manthos, D., Georios, K. (2011). Interest rates and bank risk-taking. *Journal of Banking & Finance*, Vol. 35, Issue 4, pp. 840–855.
- [11] http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADQ156.pdf .
- [12] <http://www.bankofengland.co.uk>.
- [13] <http://www.erstebank.rs>.
- [14] http://www.nbs.rs/internet/cirilica/30/30_4/30_4_5/index.html.
- [15] http://www.nbs.rs/internet/latinica/15/konferencije_guvernera/prilozi/20120907_prezentacija.pdf.
- [16] <http://www.thephuketnews.com/bot-anticipates-inflation-with-interest-rate-hike-26108.php>.

Primljeno: 06.12.2012.

Odobreno: 28.12.2012.